

později z práce, má na něco vlastní názor, navštíví svou přítelkyni nebo si dovolí muže kritizovat. I ženy, které usilují o to být „perfektní“, bývají týrané. **Jakýkoliv důvod (ať už skutečný či smyšlený) však opakovaně násilí omlouvat nemůže. Za násilné chování je vždy plně odpovědný násilník.**

7. Ženy si samy vybírají partnery, kteří je týrají.

Žádná žena nechce, aby ji někdo bil, znásilňoval nebo vraždil. Na začátku vztahu tyraní obvykle ještě nesahají po násilných prostředcích. Násilné jednání většinou začíná po určitém čase soužití. Šílená zamilovanost se postupně mění v šílenou žárlivost, ubezpečování „Jsem do tebe zblázněný“ se mění na tvízení „Mám právo na tebe i na tvoje tělo“.

8. Muži týrají ženy, protože sami v dětství zažili násilí.

Zážitky z dětství mají různé následky. Někdy mohou jednání vysvětlit, ale nikdy ho nemohou ospravedlnit. Muži, kteří násilí v dětství zažili, se násilníky mohou stát, negativní zkušenosti však mohou vést i k odmítavému postoji vůči násilí. **Násilí v dětství automaticky neznamená, že by bludný kruh násilí musel nevyhnutelně pokračovat.**

9. Základní příčinou mužského násilí je alkoholismus nebo drogy.

Alkohol a drogy nejsou příčinou násilí a ani nemohou být jeho omlouvou. Jsou jen určitým stimulem - odbourávají zábrany, a proto se impulsy agresivity zesilují.

10. Muži týrají ženy proto, že nedokážou vyjádřit své city jiným způsobem. Násilné činy v soukromé sféře se všeobecně chápou jako čistě afektované jednání – muž jednoduše někdy „vybuchne“. Tento argument přehlíží skutečnost, že **násilné jednání je zpravidla výběrové.** Muži ani ve stavu silného afektu neudeří například svého šéfa, svou ženu však často ano.

KAM PRO RADU A POMOC:

profem, o. p. s.

Gorazdova 20, 120 00 Praha 2,

tel./fax: 224 917 224

linka pomoci: 224 910 744 (st 18:30 – 20:30)

e-mail: profem@ecn.cz, info@profem.cz

<http://www.profem.cz>

ROSA, o. s.

Podolská 25, 147 00 Praha 4

tel./fax: 241 432 466 (po/út 15:00 – 18:00 h)

tel.: 602 246 102

e-mail: rosa@telecom.cz

<http://www.rosa-os.cz>

Poradna pro ženy v tísni

- projekt občanského sdružení Liga lidských práv

tel.: 545 245 996,

linka pomoci: 737 834 345 (7:00 - 22:00).

e-mail: zenavtisni@llp.cz ,

<http://www.llp.cz/zenavtisni/index.html>

Bílý kruh bezpečí

Slovinská 41, 612 00 Brno

poradna: út 17:00 – 19.30

tel.: 541 218 122

DONA - nonstop linka pomoci: 251 511 313

www.bkb.cz

Sdružení Linka bezpečí

Ústavní 91/95, 118 00 Praha 8

nonstop linka pomoci zdarma: 800 155 555

e-mail: info@linkabezpeci.cz

<http://www.linkabezpeci.cz>

Obchod s lidmi (Obchod se ženami)

§ Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodu s lidmi, zejména ženami a dětmi doplňující Úmluvu o potlačování mezinárodního organizovaného zločinu, který ČR podepsala 10. prosince 2002:

„Obchodem s lidmi se rozumí najímání, přepravování, převádění, přechovávání nebo přijímání osob na základě vyhrožování, použití síly či jiných forem nátlaku, pomoci únosu, podvodu, lži či zneužití moci nebo bezmocnosti osoby, případně poskytování či přijímání finančních prostředků či jiných výhod k získání souhlasu osoby, která má v moci jinou osobu, s úmyslem tuto osobu zneužívat. Zneužívání se mimo jiné rozumí využívání jiných osob k prostituci či jiným formám sexuálního zneužívání, nucená práce či služby, otroctví či praktiky podobné otroctvím, útisk nebo odjímání orgánů.“

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY OBCHODU S LIDMI (zjednodušení výše uvedené definice):

TRANSPORT (odloučení od svého obvyklého prostředí přes hranice i v rámci hranic)

DONUCENÍ (násilí, pohrůžka násilí; podvod; zadlužení, dlužní otroctví; zneužití výhodnější mocenské pozice)

ZNEUŽÍVÁNÍ (prostituce a jiné formy sexuálního zneužívání, nucené práce a služby, otroctví a praktiky podobné otroctví)

MÝTY A STEREOTYPNÍ PŘEDSTAVY SPOJENÉ S OBCHODEM S LIDMI:

1. Obchod s lidmi je **prostituce**

Prostituce je jen jedním z účelů, kvůli kterým se s lidmi obchoduje (dalšími jsou např. práce v domácnosti, v průmyslu, žebrota či sňatek).

2. Oběti obchodu s lidmi si **svou situaci zavinily samy** (byly hloupé, naivní či dokonce špatné už předtím - například prostitutky).

Je nutno mít na paměti, že oběti byly zmanipulovány, oklamány a zneužity.

3. Obchod s lidmi se týká pouze **osob z nižších sociálních vrstev a osob s nízkým vzděláním**.

Oběti obchodu s lidmi se může stát kdokoliv.

4. Obchod s lidmi je v podstatě **ilegální migrace**.

Jakákoliv migrace je vždy dobrovolné rozhodnutí opustit jedno místo a přestěhovat se jinam. Naopak obchodování s lidmi je nedobrovolná forma migrace, kdy je obchodovaná osoba silou, hrozbou, násilím nebo podvodem přinucena k transportu z jednoho místa na druhé.

Obchod s lidmi je jednou z nejvýnosnějších nelegálních aktivit. **Převážná většina obětí jsou ženy** (ročně se jedná o statisíce osob) a děti (zejména nezletilé dívky). Hlavními oblastmi pro „nábor“ žen jsou chudé země Asie a postkomunistické země, oblíbenými místy jsou také Afrika a Jižní Amerika. Zejména situace v Thajsku či Barmě je děsivá. Ženy a dívky (většinou nezletilé) jsou prodávány do otroctví, nebo nuceny k prostituci svými rodinami, pro něž je to mnohokrát jediná možnost, jak získat peníze na základní obživu pro zbytek rodiny.

Obchod se ženami se nevyhnul ani České republice, která byla původně územím, odkud se ženy a dívky dovážely do zemí tehdejší EU. Nyní se Česká republika stala místem, kde kvete sexuální turistika a za tímto účelem se zde sjíždí cizinci ze zemí západní Evropy. Nejen tedy, že dívky z ČR tvoří početnou skupinu evropských obětí dovezených např. do Španělska, ale i přímo do ČR se nyní dováží dívky a ženy především ze zemí bývalého Sovětského Svazu a Balkánského poloostrova. Pro některé oběti je ČR pouze tranzitní zemí a ty pak pokračují dále do západní Evropy.

Studie o obchodování se ženami ze střední a východní Evropy, kterou provedla Mezinárodní organizace pro migraci Praha (IOM) v roce 1995, ukazuje, že metody najímání narůstajícího počtu žen pocházejících ze zemí střední a východní Evropy jsou daleko méně formální, než se obecně předpokládá. Bylo zjištěno, že více než polovina z obětí byla získána přáteli, rodinnými známými a jejich přáteli, nebo dokonce naprosto neformálním způsobem na ulici, na diskotéce nebo v baru. Zkoumání způsobů, jak byly najímány české ženy, ukazuje, že tento trend nadále pokračuje. Najímání žen se většinou skládá z různých stupňů lži, podvodů a lstí (falešné smlouvy, klamavé inzeráty apod.). Přestože většina žen nemusí předem platit žádný poplatek, po příjezdu mnohé z nich zjišťují, že údajně dluží značné částky (např. za jízdenky, víza, ubytování) těm, kteří jejich příjezd zprostředkovali (nebo přímo svým novým vlastníkům), které musí zaplatit či odpracovat.

☞ Zkuste si zahrát scénku. Jeden/jedna bude představovat agenta/agentku, který/kteřá slibuje dobrou práci v zahraničí, druhý/druhá bude představovat osobu, která je přemlouvána. Jaké argumenty použijete, abyste ji přesvědčil/přesvědčila?

OBĚTI OBCHODU SE ŽENAMI:

1) Ženy, které odešly do zahraničí s vědomím, že budou pracovat jako prostitutky, ale bez toho, že by věděly, za jakých podmínek budou nuceny tuto práci vykonávat. To znamená ženy, které prostituovaly, nadále

takovou práci odmítají, ale jsou k ní nuceny a nemohou se vrátit zpět do své země původu.

2) ženy, které přijaly práci velmi blízkou prostituci a tušily, že se jednou ocitnou v situaci, kdy budou muset prodávat svoje tělo (striptýzové tanečnice, masérky v erotických klubech, číšnice v „klubech lásky“ apod.).

3) oběti, které vůbec netušily a ani neodjížděly do ciziny s cílem se prostituovat, ale byly k tomu později donuceny (např. au pairs, modelky, servírky, cílené únosy žen a dětí z ulic).

☞ *Myslíte, že by legalizace prostituce pomohla řešit problém obchodu se ženami?*

☞ *Jedním z rizikových faktorů u žen představuje neznalost jazyka země, ve které jsou nuceny pracovat, nebo jejich nízké vzdělání. Dokázali byste vymyslet další faktory?*

KAM PRO RADU A POMOC:

La Strada ČR, o. p. s.

P.O.Box 305, 111 21 Praha 1

tel.: 222 721 810, SOS linka: 222 717 171

e-mail: lastrada@strada.cz

http://www.strada.cz/czechia/index_cz.html

Mezinárodní organizace pro migraci

Dukelských hrdinů 692/35, Praha

tel: 233 370 160, 233 372 633, 233 382 259

e-mail: iom@iom.cz

http://www.iom.cz

Znásilnění

Citát k zamyšlení:

Bidbaj: „Žena si více váží toho, kdo ji znásilňuje než toho, kdo ji zpožňuje.“

Znásilnění je zákonem definován takto:

§ Trestní zákon, 140/1961 Sb., § 241; odstavec 1:

„Trestný čin znásilnění spáchá ten, kdo násilím nebo pod pohrůžkou bezprostředního násilí donutí druhou osobu k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku....“

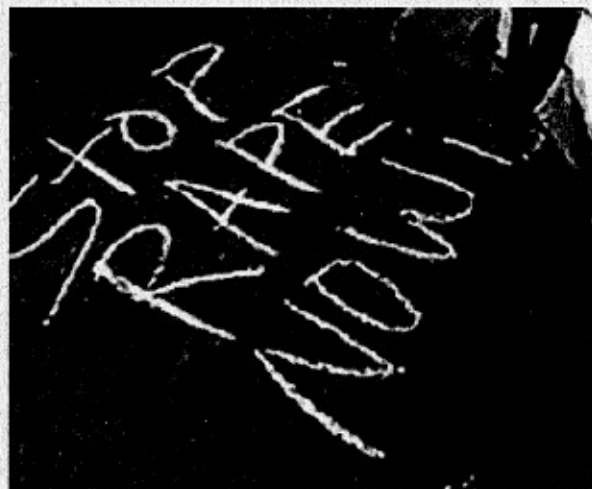
Násilí zákon definuje jako fyzickou sílu, která je použita k překonání kladeného odporu či zamezení odporu, který lze očekávat. Přičemž neplatí podmínka, aby napadená osoba aktivní odpor kladla. O násilí se jedná i tehdy, pokud pachatel/pachatelka uvede osobu do stavu bezbrannosti lstí nebo omamnými látkami. Obecně lze za násilí považovat jakýkoliv čin, který má za následek poškození oběti – psychického i fyzického rázu – ať již odpor kladla či ne. Oproti minulosti současné zákony (§ 241 a § 242, který definuje pohlavní zneužívání) nově upravují, že oběťmi znásilnění mohou být jak ženy, tak i muži, což souvisí s důležitým posunem ve vnímání znásilnění pouze jako aktu soulože, kdy se v potaz bere i možnost znásilnění jinými způsoby (orální, anální).

Znásilnění v kterémkoli věku a jakýmkoliv způsobem je brutálním překročením intimních hranic člověka a znamená pro oběť těžké trauma, které může dlouhodobě negativně ovlivňovat její život, pokud se jí nedostane potřebné pomoci. I znásilnění je opředeno mnoha mýty, které bohužel existují v povědomí většiny lidí. Realita se však liší. V následující tabulce jsou uvedeny ty nejdůležitější z nich:

Co si myslíme	Jaká je skutečnost
Znásilnění probíhá formu anonymního přepadení.	Ve většině případů žena pachatele zná (kolega, známý, přítel, manžel).
Pachatelé jsou psychicky vyšinutí a nápadní.	Nemusí být vůbec nápadní a duševně choří.
Většina žen se v průběhu znásilnění brání.	Většina žen se obvykle pokouší o slovní obranu, strach o život je ale blokuje.
Znásilnění způsobuje hlavně těžkou újmu na tělesném zdraví.	Většina znásilnění končí spíše lehčími až středně těžkými tělesnými zraněními, závažnější jsou poškození psychická.
Ženy vnímají znásilnění jako agresivní vynucený sexuální styk.	Ženy vnímají znásilnění jako existenciální ohrožení života, jejichž následkem jsou dlouhodobá duševní traumata.

Jak už bylo zmíněno, velice často se zodpovědnost za znásilnění klade na oběť – ženu. Často lze slyšet výroky typu: „Ona ho vyprovokovala. Ona si o to řekla. Ona to v podstatě chtěla.“ Za znásilnění je **vždy zodpovědný pachatel a nikoli oběť** jako u každého trestného činu.

V dějinách byly ženy opakovaně vystavovány i mimořádně brutálním znásilněním po dobu válek, kdy se z násilí na ženách stává válečný nástroj. V nedávné minulosti bylo masové znásilnění zdokumentováno v Bosně, Kambodži, Libérii, Peru, Somálsku a Ugandě. Výzkumná skupina Evropského společenství odhaduje, že v Bosně bylo od začátku bojů v dubnu 1992 znásilněno více jak 20 000 muslimských žen, mnohé z nich byly zavřené ve „znásilňovacích“ táborech, kde byly opakovaně znásilňované a nucené proti své vůli rodit srbské děti.

Znásilňování jako jeden z projevů nerovnosti žen a mužů je palčivým celosvětovým problémem.

KAM PRO RADU A POMOC:

Elektra, o. s.

Michnova 1622, 149 00 Praha 4

tel./fax: 279 111 10

e-mail: elektra@brailnet.cz

www.centrumelektra.cz

Ženská obřízka

V některých zemích Afriky se stále praktikuje tento rituál, který je součástí širšího rituálu přechodu mezi dívčím věkem a ženskou dospělostí. Někdy se ženská obřízka praktikuje už v útlém dětství nebo naopak třeba až v pokročilém stavu těhotenství. V této proceduře jde buď o *klitoridektomii* (odstranění klitorisu) nebo o *infibulaci* (odstranění malých stydkých pysků a zmrzačení velkých stydkých pysků tak, aby mohly být sešity přes dělohu,

zanechán je pouze malý otvor na moč a menstruační krev. Malý otvor je později rozšířen k umožnění pohlavního styku a porodu.)

K této praxi jsou dívky z drtivé většiny nuceny často i svými matkami, které se bojí, že by jejich dcera nenašla bez obřízky manžela a byla tak vyloučena ze společnosti, což by ji uvedlo ve vážné existenční potíže. Jsou ale i případy, kdy s obřízkou nesouhlasila ani matka ani dcera a k obřízce byly donuceny vesničany. Navíc ženy, které provádějí ženskou obřízku (plní i funkci porodních bab), získávají touto praxí peníze a prestiž, tudíž se své praxi nechtějí vzdát. Slibují dívce sexuální přitažlivost, tvrdí jí, že obřízka jí zlepší hygienu. Opak je pravdou – zdravotní a psychologické následky obřízky jsou nedozírné. Šok, krvácení, znecitlivění, hnisání, poruchy vylučování moči a infekce a někdy i smrt. Zjizvená tkáň ztěžuje sexuální styk a ten je pak pro ženu bolestivý. To může vyústit v trauma, sexuální frigiditu a odpor k mužům. Objevují se také rizika neplodnosti a při těhotenství, nemluvě o tom, že operace se provádějí jedním nožem či žiletkou na několika dívkách a hrozí tudíž riziko nákazy AIDS.

Ženská obřízka není pouze ženskou záležitostí. Celý tento rituál je vykonáván kvůli mužům. Žena obřízku podstupuje v zájmu cudnosti, protože obřízka má potlačit její sexuální touhy a znemožnit pohlavní styk – muž má zaručeno, že jeho manželka bude panna. O přístupu k obřízce svědčí i pojem *ikpiko*, což je termín, který v západní Nigérii označuje pohrdlivý vztah vůči neobřezaným dívkám.

Masajské ženy z Keni - Minimálně jedna z těchto tří prošla bolestivým a nebezpečným rituálem obřízky. Důvod? Aby se vdala.

☛ *Vžijte se do situace, že jste matka, která musí „přemluvit“ svou dceru k obřízce a naopak, že jste přemlouvaná dcera. Jaké argumenty použijete?*

Něco málo o mužské obřízce

Na celém světě je obřezána asi čtvrtina všech mužů, přičemž se tento podíl v jednotlivých zemích výrazně liší. V Americe je obřezáno více než osmdesát pět procent mužů, asi dvacet procent v Anglii a ještě více v Kanadě, na Novém Zélandě a v Austrálii. Obřízka je zcela normální v Africe a z náboženských důvodů u židovských chlapců, kteří jsou obřezáváni osmý den po narození. U muslimských chlapců je obřízka zpravidla prováděna mezi třetím a dvanáctým rokem, v každém případě ještě před pubertou. Pouze v jihoevropských zemích Středomoří, v Jižní Americe, Skandinávii, a nemuslimské části Asie není obřízka prováděna. Jak se dělá obřízka? Jedná se o operativní odstranění předkožky (kožní řasy), překrývající na konci penisu žalud. Po obřízce zůstává v ideálním případě celý žalud, včetně jeho lemu, trvale odkrytý. Obřízka zabraňuje fimóze: vrozené vadě, při které nelze předkožku, (vinou jejího zúžení v přední části) bezproblémově přetáhnout přes žalud. Na rozdíl od ženské obřízky však nemá vliv na sexuální prožitky a zdraví.

Ženská obřízka je praktikována především v afrických a arabských zemích, vystěhovalci si však tento zvyk přinesli s sebou i do rozvinutých zemí a přinutili tím vlády řady států zabývat se tímto problémem. V mnoha zemích (např. Nigérie, Etiopie, Ghana, Velká Británie, Švédsko) byly prosazeny zákony proti ženské obřízce. Avšak tato opatření jsou mnohdy neúčinná. Příkladem může být stát Súdán. Tam je obřízka už od roku 1946 ilegální, a přesto 89% dívek a žen v severním Súdánu je obřezáno. OSN odhaduje, že tato praktika byla provedena na sto třiceti milionech dívek a žen. Existuje nebezpečí, že dva miliony dívek budou každým rokem dalšími oběťmi obřízky, což znamená šest tisíc každý den. Bojovat proti tomuto mrzačení ženských genitálií je velmi obtížné, neboť je to hluboce zakořeněná tradice. Jako možné řešení se jeví zachovat rituál, kdy se z dívky stane žena, přičemž však obřízka proběhne pouze symbolicky.

Země	Rozšíření
Somálsko	98 %
Egypt	97 %
Etiopie	90 %
Keňa	50 %
Senegal	20 %

☞ Některé země se snaží tento problém řešit tak, že povolují vykonávat obřízku v nemocnicích kvalifikovanými lékaři. Myslíte si, že je to dobré řešení či nikoli?

☞ Objevují se názory, že euroamerická kultura nemá právo zasahovat do tradic jiných kultur. Jaký je váš názor?

Poznámka pod čarou – shrnutí:

- ☞ Nikdo si nezaslouží být z jakéhokoliv důvodu ohrožován na zdraví a životě.
- ☞ Násilí je problém a chyba násilníka, ne oběti.
- ☞ Každá osoba má právo na bezpečí a nenásilí.

Použitá literatura

- [1] Násilí páchané na ženách, Heise L. L., Pitanguy J., Germain A., ASPEKT a ProFamilia, 1998, ISBN 80-967964-0-2
- [2] ABC feminismu, Rytířová K., Formánková L. (eds.), NESEHNUTÍ Brno, 2004, ISBN 80-903228-3-2
- [3] Květ pouště, Dirie W., výběr Ženská obřízka, NESEHNUTÍ Brno
- [4] časopis Koktejl, leden/1997
- [5] <http://www.profem.cz> - proFem: konzultační a středisko pro ženské projekty, podporuje témata z oblastí ženských práv
- [6] <http://www.strada.cz> - La Strada: prevence obchodu se ženami, pomoc obětem, ovlivňování zákonodárců

Závěr

Každý/každá z nás může velkou měrou k rovnosti mužů a žen přispět změnou svého vlastního vnímání našich „tradičních rolí“, které se zdají být neměnné a těžko překonatelné. Na cestě k rovnosti všech jedinců bez ohledu na to, kam je naše společnost řadí je třeba odsoudit všechny formy diskriminace a násilí a být připraven/připravena postupně měnit své okolí a hlavně svůj vlastní pohled a názor na muže a ženy – svobodné individuality v naší společnosti.

Šťastnou cestu!

O NESEHNUTÍ

Nezávislé sociálně ekologické hnutí (NESEHNUTÍ) je nevládní nezisková organizace založená na podzim roku 1997 v Brně s cílem aktivně napomoci řešení problémů v oblasti ochrany lidských práv, životního prostředí a práv zvířat s důrazem na podporu občanské aktivity vedené zdola od lidí, kteří se zajímají o dění kolem sebe. V současnosti se věnujeme především těmto kampaním a projektům:

- ☛ **Ženská práva jsou lidská práva** (<http://zenskaprava.ecn.cz>)
Kampaň se zaměřuje na otázky tradičního rozdělení mužských a ženských rolí ve společnosti a problémy z něho vyplývající (např. problematika rovných příležitostí, domácího násilí, genderových stereotypů). Chceme se podílet na utváření vhodného prostoru, v němž by se proměňovaly postoje k těmto otázkám. Usilujeme o přenesení diskuse týkající se feminismu, ženských práv a gender studií z akademických kruhů do všedního života. Mezi naše aktivity patří organizace cyklu vzdělávacích seminářů, přednášková a publikační činnost, pořádání veřejných akcí (informační stánky, videoprojekce, besedy a diskuse).
- ☛ **Zbraně nebo lidská práva** (<http://zbrane.ecn.cz>)
Cílem kampaně je monitorovat a zabránit vývozu českých zbraní do zemí, kde probíhá občanská válka, etnický konflikt nebo kde dochází k systematickému porušování lidských práv. Snažíme se rozpoutat o této problematice veřejnou diskusi a prolamovat informační blokádu, kterou česká ministerstva používají ohledně informací týkajících se vývozu zbraní z ČR.
- ☛ **Bezpečí pro uprchlíky** (<http://nesehnuti.ecn.cz/cz/uprchlici.html>)
Kampaň tvoří pořádání volnočasových aktivit pro uprchlíky a jejich děti z pobytových středisek v okolí Brna, upozorňování na nedostatky azylové politiky ČR, organizování veřejných sbírek a akcí, zvyšování povědomí veřejnosti o problematice uprchlictví.
- ☛ **Jídlo místo zbraní** (<http://jmz.ecn.cz>)
Hlavní myšlenkou kampaně je upozornit na nepoměr výdajů vlád na nákup novějších a účinnějších zbraní v porovnání s dotacemi do sociální oblasti. Pravidelné rozdávání jídla zdarma sociálně znevýhodněným je spojeno také s propagací vegetariánství a veganství a ekologického zemědělství. Ve spolupráci se sdružením Nový prostor v Brně spoluorganizujeme promítání pro bezdomovce, benefiční koncerty, workshopy.